

כג

וְאֵנֹכִי הַסְתֵּר אֶסְתִּיר (לא, יח)

יש לפרש בדרך הרמז:

גם במצב של העלם והסתר ("הסתר אסתיר"), שבו אין רואים את האלוקות בעולם – גם שם מסתתר "אנוכי", הקב"ה;

ולא זו בלבד, אלא שדוקא במצב זה נמצאת הדרגה האלוקית הנעלית ביותר – דרגה שלא ניתן לכנות באף אחד משמותיו של הקב"ה, ולא ניתן להתייחס אליה אלא במלה "אנוכי"⁷⁹ בלבד⁸⁰.

(לקוטי שיחות ח"ט ע' 195; ח"ו ע' 190 ואילך)

כד

וְעַתָּה פְּתֹבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת (לא, יט)

"מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר-תורה לעצמו, שנאמר 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת', כלומר: כתבו את התורה שיש בה שירה זו" (רמב"ם הלכות ספר תורה פ"ז ה"א)

יש לתמוה:

לאחר שבני-ישראל שמעו ממשה, ביום מותו, את המצוה "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (שפירושה "מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר-תורה לעצמו") – מובן שהיה עליהם לקיימה באופן מייד.

79. ראה לקוטי תורה פינחס פ, ב; זוהר ח"ג רנו, ב.

80. וכמבואר בתורה אור (ק, ב; קכא, ב) שהטעם לכך שאף שם משמותיו של הקב"ה אינו נזכר במגילת אסתר (הרמוזה בפסוק "ואנוכי הסתר אסתיר", כדברי הגמרא בחולין קלט, ב) הוא משום שהאור האלוקי המסתתר בה מקורו בדרגה נעלית שלא ניתן לכנות אותה באף אחד מהשמות. וראה גם המאור שבתורה לספר שמות, כרך ב ע' רלו.

אלא שלכאורה הדבר אינו ניתן לביצוע: כדי להתחיל לכתוב בכת-אחת יותר משש-מאות אלף ספרי-תורה (מספרם של הגברים הבוגרים בבני-ישראל), יש צורך בכמות עצומה של חומרים – יריעות קלף, דיו ועוד, שהכנתם דורשת זמן רב ביותר; ובנוסף לכך – כתיבת ספר-תורה דורשת אומנות-יד מיוחדת, ולא הכל מסוגלים לעשות זאת בעצמם. כיצד, איפוא, קיימו בני-ישראל את המצוה "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת"?

יש לומר, שהתשובה לשאלה זו טמונה בהגדרתו ההלכתית של ספר-תורה ציבורי:

כאשר ציבור כותב ספר-תורה – הדבר נעשה מתוך תנאי (לפי הכלל⁸¹ "לב בית-דין מתנה עליהן") שהכתיבה היא בשליחות כל אחד ואחד מהציבור, וכל אימת שאחד מבני הציבור עולה לתורה – מוקנה לו בשעה זו ספר-התורה כולו, וכך מקיים הוא את מצות כתיבת ספר-תורה.

מסתבר, איפוא, שבדרך זו קיימו בני-ישראל את מצות כתיבת ספר-תורה בפעם הראשונה, עם שמיעת הציווי ממש⁸²:

ידועים דברי חז"ל⁸³ שביום מותו כתב משה רבנו שלושה-עשר ספרי-תורה – שנים-עשר ספרים עבור שנים-עשר השבטים, ואחד על-מנת להניחו בארון הברית.

יש לומר, איפוא, שכל אחד מספרי-התורה שכתב משה רבנו עבור השבטים נכתב בשליחותו של כל אחד מבני השבט, כך שכל אימת שאחד מבני השבט יעיין וילמד בספר-התורה – יוקנה לו ספר-התורה במלואו, וכך קיים כל אחד ואחד מישראל את מצות כתיבת ספר-תורה.

(לקוטי שיחות חכ"ד ע' 207 ואילך)

81. כתובות קו, ב. וש"נ. התנאי אינו צריך להיאמר במפורש, והוא מתקיים גם במקרה שהמעורבים בדבר כלל אינם יודעים על כך – ראה זבחים ב, ב; ריטב"א שבועות יא, א; רמ"א אורח חיים סקנ"ד ס"ח; יורה דעה סרנ"ט ס"ב; ועוד.

82. ראה גם אור שמח על הרמב"ם הלכות ספר תורה שם.

83. דברים רבה פ"ט, ט. ועוד.